

Doporučený postup screeningového testu přístrojem Plusoptix v České republice

MUDr. Anna Zobanová, 2014

Na základě dohody odborných společností: České společnosti dětské oftalmologie a strabologie, České společnosti ortoptistek, České kontaktologické společnosti, Asociace zrakových terapeutů a Společenstva českých optiků a optometristů a se souhlasem České oftalmologické společnosti byl vypracován doporučený postup screeningového testu přístrojem Plusoptix.

Vyšetření Plusoptixem je screeningová metoda zachycující kritické refrakční vady pomocí fotorefrakce:

1. Přístroj je určený k preventivnímu, screeningovému, zachytu refrakčních vad u dětí v rizikovém období, tj. ve věku od 6 měsíců do 3 let. Cílem je včasné zjištění významných refrakčních (dioptrických vad) v populaci, které by mohly způsobit poruchy vývoje vidění u dětí.

Přístroj slouží pouze jako preventivní test, a tudíž v žádném případě nenahradí podrobné vyšetření očním lékařem.

2. Screening poruch zraku: Tento test je vhodný provést nejdříve v 6. - 12. měsíci a rescreening provádíme za ½ roku, tj. v 18. měsíci věku dítěte. Má-li dítě pozitivní rodinnou anamnézu, pak lze rescreening opakovat ve 2 a 3 letech věku dítěte.

Při měření dětí do 3 let jde o screeningový test, u dětí po 4. roku věku se jedná o test na záchyt kritických hodnot vad refrakce dříve či jinak nezjištěných.

3. Kdo by měl screening provádět: Podle stávajícího systému péče o děti by to měl být vzhledem k nutnosti provést testování ve věku do 3 let života dítěte **dětský lékař nebo praktický lékař pro děti a dorost**. Oftalmolog, a zejména dětský oftalmolog, nemá pro systematicky prováděnou prevenci časovou kapacitu. Dále může test provádět **NL profese pracující ve zdravotnictví, tj. ortoptista, zrakový terapeut či optometrista**.

Odborník	Co může provádět
Oftalmolog	Refrakce, šilhání, tupozrakost, anisokorii
Ortoptista	Refrakce
Optometrista (pod odborným dohledem dětského očního lékaře dle vyhlášky č. 55/2011 §10 odst. 3.)	Refrakce
Zrakový terapeut	Refrakce
Optik	Nehodnotí

- Optometristé mohou provádět test pomocí Plusoptixu, ale musí zde být odborný dohled oftalmologa dle vyhlášky č. 55/2011 §10 odst. 3. Podepsaný oftalmolog zodpovídá za závěr.
- Optik, optický technik či prodavač v optice by měření vůbec neměli provádět.

4. Praktické provedení: Plusoptix je schopný měřit refrakci binokulárně – tzn. na obou očích zároveň. Dítě před testováním není nutné „rozkapávat“ a výsledek je známý během několika minut.

Rodič každého testovaného dítěte by měl dostat certifikát s výsledkem měření, bez certifikátu výsledek testu nelze považovat za validní. Kopii certifikátu rodiče při převzetí podepisují. Provozovatel je povinný schovávat tyto kopie jako právní dokumentaci.

Při provádění testu ve školkách musí být se souhlasem rodičů s provedením testu vyvěšen i kontakt na osobu, která v případě otázek rodičům vysvětlí naměřené hodnoty. Měl by být uveden i lékař, kterého mohou kontaktovat, ortoptistka či zrakový terapeut.

Certifikát obsahuje jasné doporučení, zda je u jejich dítěte nutné podrobné vyšetření očním lékařem či nikoliv.

5. Pokud Plusoptix vyhodnotí test jako pozitivní, mělo by následovat vyšetření visu. Dle výsledků měření by se pediatři měli obracet buď na ortoptistu či zrakového terapeuta.

6. Existují dvě varianty přístrojů Plusoptix

Varianta A – určená primárně pro oftalmology a oční specialisty bez automatického vyhodnocování. Na formuláři certifikátu Plusoptixu A je nutná kolonka pro podpis osoby, která test provedla a podpis lékaře, který výsledek hodnotil. Bez těchto náležitostí nebude certifikát validní. Podepsaný oftalmolog zodpovídá za závěr.

Varianta S – určená primárně pro pediatry s automatickým vyhodnocením naměřených výsledků. Při použití této varianty přístroje se screeningový test hodnotí vždy podle tabulky kritických hodnot. Zrakový terapeut, ortoptista si může variantu přístroje vybrat dle toho, za jakým účelem bude přístroj používat. Vzhledem k jeho znalostem může použít variantu určenou pro oftalmology bez automatického vyhodnocení, ale pokud bude přístroj využívat primárně pro plošný screening zraku, je vhodnější varianta S pro pediatry.

Text na certifikátu řady A:

Tento screeningový test může předcházet kompletnímu očnímu vyšetření nebo být jeho součástí, ale nenahrazuje jej. Slouží k měření refrakce bez rozkapání. Naměřené výsledky může vyhodnotit pouze oční specialista. Vyšetření by mělo být opakováno zhruba v půlročních intervalech. Bez uvedení osoby hodnotitele výsledků měření není tento certifikát validní.

Měření provedl: Měření vyhodnotil:

Text na certifikátu řady S:

Tento screeningový test může předcházet kompletnímu očnímu vyšetření nebo být jeho součástí, ale nenahrazuje jej. Slouží pouze k měření refrakce bez rozkapání. Naměřené výsledky může hodnotit pouze oční specialista. Vyšetření by mělo být opakováno zhruba v půlročních intervalech.

Měření provedl:

7. Jednotné nastavení kritických hodnot a tabulky, dle níž vyhodnocuje varianta Plusoptix S, pro potřeby screeningu v ČR po dohodě s ČOS a ČSDOS, zajistí pracovníci Videris s.r.o. u všech prodaných přístrojů v ČR. (Stávající nastavení hraničních dioptrických hodnot přístroje zachycuje dle potřeb výrobce nikoliv kritické a závažné dioptrické vady, ale jakékoliv refrakční vady.)

Věk v měsících	Anizometropie	Astigmatismus	Myopie	Hyperopie	Anisokorie
6 - 12	2,00	2,50	2,00	4,00	1,50
12 - 36	1,50	1,50	2,00	3,00	1,50
36 - 72	1,50	1,00	1,00	2,50	1,50
72 - 240	1,00	1,00	1,00	2,00	1,50

8. Seznam všech uživatelů přístroje Plusoptix je zveřejněn na webových stránkách <http://www.plusoptix.cz/seznam-pracovist/>

9. Doporučení odborných společností musí vyvěsit každý provozovatel Plusoptixu ve své provozovně, nebo na svých webových stránkách. Také v případě testování dětí ve školkách by toto doporučení mělo být předem vyvěšeno.

10. Plusoptix není klasický autorefraktor a nelze podle něj psát brýle.

Neodborné a neprofesionální používání Plusoptixu způsobuje znehodnocení možného přínosu nové metody a nadměrné a zbytečné zahlcení dětských oftalmologů.

(revidovaná verze Doporučeného postupu z r. 2021)